

ՄՈՒՐԲ ԶԱԿՈՐ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍ ՄԱՅՐ ԵՆԴԵՅԻ

ՍՈՒՐՔ ՍԱՐԳԻՍԻ ԿԻՐԱԿԻ

08 ՓԵՏՐՈՒԹՅՈՒՆ 2009

Կիրակնօրեայ ընթերցումներ	էջ 1
Առաջաւորաց պահֆին իմաստը	էջ 3
Ուսուցում աղօթֆի մասին (Գ)	էջ 4
Ծանուցում	էջ 8

ԵՍԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷԻ ԳԻՐՔԷՆ
(63.7-18)

Տիրոջ ողորմածութիւնը պիտի յիշեցնեմ, Տիրոջ մեծագործութիւնները պիտի փառաբանեմ. այն բոլորին համար որ Տէրը ըրաւ մեզի համար: Իսրայէլի տան դատաւորն ու բարերարը ի՛նքն է, որ իր ողորմութեամբ եւ արդարամտութեամբ այս բաները ըրաւ մեզի:

Տէրը ըսաւ. «Ասոնք իմ ժողովուրդս են, որդիներս են, ամօթով պիտի չձգեն զիս». եւ զանոնք փրկեց իրենց բոլոր նեղութիւններէն: Ո՛չ թէ պատգամաւոր մը կամ հրեշտակ մը, այլ Տէրը ի՛նք փրկեց զանոնք: Որովհետեւ կը սիրէր զանոնք եւ կը խնայէր անոնց, ինք անձամբ փրկեց. ոտքի կանգնեց եւ բարձրացուց զանոնք անցեալ բոլոր ժամանակներուն մէջ:

Բայց անոնք անհնազանդ գտնուեցան եւ իր սուրբ Հոգին տրամեցուցին. ուստի Տէրը թշնամացաւ եւ ինք պատերազմեցաւ անոնց դէմ:

Այն ատեն անոնք հին օրերը փնտռեցին, ըսելով. «Ո՛ւր է Մովսէսը, Տիրոջ ծառան. ո՛ւր է Տէրը որ ծովէն հանեց իր հօտին հովիւը. ո՛ւր է ան որ իր սուրբ Հոգին դրաւ իր ժողովուրդին մէջ. ան՝ որ իր աջով առաջնորդեց Մովսէսը եւ իր անունը յաւերժացնելու համար իր փառաւոր զօրութեամբ անոր առջեւ բացաւ ծովուն ջուրերը:

Ապա իր ժողովուրդը բացուած անդունդէն անցուց այնպէս դիւրին՝ ինչպէս ձի մը կը քալէ չոր գետինին վրայէն կամ ինչպէս նախիրը կ'անցնի դաշտին մէջէն: Տիրոջ Հոգին իջած՝ կ'առաջնորդէր զանոնք: Այո՛,

այդպէս առաջնորդեցիր քու ժողովուրդդ, քու անունդ փառաւորելու համար:

Արդ, նայէ՛ երկինքէն, քու սուրբ եւ փառաւոր բնակութենէդ, եւ տե՛ս. ինչո՞ւ ա՛լ չես հետաքրքրուիր մեզմով եւ զօրութիւնդ ցոյց չես տար. ո՞ւր մնաց քու գթառատ ողորմութիւնդ, որով կը ներէիր մեզի:

Չէ՞ որ մեր հայրն ես դուն: Նոյնիսկ եթէ Աբրահամ չի գիտեր մեզ եւ Յակոբ չի ճանչնար մեզ, բայց դուն մեր Հայրն ես, ո՛վ Տէր, փրկէ՛ մեզ, որովհետեւ մենք սկիզբէն ի վեր քեզի կը պատկանինք:

Ինչո՞ւ կը ձգես որ խոտորինք քու ճամբաներէդ, ո՛վ Տէր, ինչո՞ւ թոյլ կու տաս որ խուլ ըլլանք քու կանչիդ եւ քու երկիւղդ չունենանք: Վերադարձի՛ր, Տէ՛ր, քու ծառաներուդ սիրոյն. վերադարձի՛ր այն ժողովուրդին սիրոյն որ քու ժառանգութիւնդ պիտի ըլլայ:

Չըլլայ որ ընդմիշտ կորսնցնենք Սիոնը, քու սուրբ լեռդ. որովհետեւ ահա մեր թշնամիները առժամաբար տիրեցին մեզի, ոտնակոխ ըրին քու սրբարանդ, ու մենք եղանք առաջուան նման, երբ տակաւին մեր Տէրը չէիր դուն, երբ դեռ քու անունդ չէինք կրեր:

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ
ՏԻՄՈԹԷՈՍԻ ԳՐԱԾ ԵՐԿՐՈՐԳ ԵԱՄԱԿԷՆ
(3.1-12)

Սա՛ եւս գիտցիր, թէ վերջին օրերուն դժուար ժամանակներ պիտի գան, որովհետեւ մարդիկ պիտի դառնան անձնասէր, դրամապաշտ, ամբարտաւան, հպարտ, հայճոյիչ, ծնողներուն անհնազանդ, ապերախտ,

Ինչո՞ւ կը ձգես որ խոտորինք քու ճամբաներէդ, ո՛վ Տէր, ինչո՞ւ թոյլ կու տաս որ խուլ ըլլանք քու կանչիդ եւ քու երկիւղդ չունենանք:

սրբութիւնները ոտնակոխող, տմարդի, անգութ, չարախօս, անհանդուրժող, դաժան, բարիին թշնամի, մատնիչ, անպատկառ, գոռոզ, եւ աւելի հեշտանքը սիրող՝ քան զԱստուած: Երեւութապէս աստուածապաշտ են անոնք, բայց խորքին մէջ չեն հաւատար աստուածապաշտութեան զօրութեան: Զգուշացի՛ր անոնցմէ: Անոնց մէջ կան նաեւ այնպիսիներ, որոնք տունէ տուն կը մտնեն եւ իրենցմով կը հրապուրեն մեղքերով ծանրաբեռնուած եւ զանազան ցանկութիւններէ բռնուած թեթեւբարոյ կիները, որոնք միշտ կ'ուզեն գիտնալ, բայց երբեք ճշմարիտ գիտութեան չեն հասնիր: Այնպէս ինչպէս Եանէս եւ Եամբրէս մոգերը Մովսէսի հակառակեցան, միտքով ապականած եւ հաւատքով սնանկ այս մարդիկն ալ ճշմարտութեան կը հակառակին: Բայց իրենց յաջողութիւնը երկար չի տեւեր, որովհետեւ իրենց անմտութիւնը շուտով յայտնի պիտի ըլլայ բոլորին, ճիշդ ինչպէս այն երկուքինը եղաւ:

Բայց դուն կառչած մնա իմ ուսուցումիս, կեանքի օրինակիս, յօժարութեանս, հաւատքիս, համբերատարութեանս, որոնք ցուցաբերեցի՝ նոյնիսկ հալածանքներու եւ չարչարանքներու մէջ: Գիտես

թէ ի՞նչ պատահեցաւ ի ն ծ ի Ա ն տ ի ո ք ի , Ի կոնիոնի եւ Լիստրայի մէջ . թէ ի՞նչ պիտի հալածանքներ կրեցի, եւ այդ բոլորէն Տէրը զիս ազատեց: Նոյնպէս, բոլոր անոնք որոնք կ'ուզեն աստուածապաշտութեամբ Քրիստոս Յիսուսի միացած ապրիլ ,

բոլոր անոնք որոնք կ'ուզեն աստուածապաշտութեամբ Քրիստոս Յիսուսի միացած ապրիլ , անպայման հալածանքներու պիտի ենթարկուին:

անպայման հալածանքներու պիտի ենթարկուին:

**ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱԻԵՏԱՐԱՆԷՆ
ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ
(6.22-38)**

Յաջորդ օր, ժողովուրդը՝ որ մնացած էր լիճին միւս կողմը, տեսաւ թէ հոն միայն մէկ նաւակ կար, որուն մէջ Յիսուսի աշակերտները մտան եւ առանձին գացին.

իսկ Յիսուս աշակերտներուն հետ նաւակ չմտաւ: Յետոյ Տիբերիայէն ուրիշ նաւակներ ալ եկան հոն, ուր Յիսուս Աստուծոյ գոհութիւն տալով բազմացուցած էր հացը եւ տուած ժողովուրդին, որպէսզի ուտեն: Ժողովուրդը տեսնելով թէ Յիսուս հոն չէր, ոչ ալ իր աշակերտները, նաւակները առին եւ Կափառնաուժ եկան Յիսուսը փնտռելու համար: Երբ զինք գտան լիճին միւս կողմը, հարցուցին. «Վարդապետ, ե՞րբ եկար հոս»: Յիսուս անոնց պատասխանեց. «Կ'ըսեմ ձեզի, վստահաբար դուք զիս կը փնտռէք՝ ո՛չ թէ որովհետեւ հրաշքներ տեսաք, այլ որովհետեւ այդ հացէն կերաք եւ կշտացաք: Փոխանակ կորստական ուտելիքը փնտռելու, ջանացէք ապահովել այն կերակուրը որ յաւիտենական կեանքի մէջ կը մնայ: Այդ կերակուրը Մարդու Որդին պիտի տայ ձեզի, որովհետեւ Հայրն Աստուած իր հաւանութեան կնիքը դրաւ անոր վրայ»:

Անոնք հարցուցին. «Ի՞նչ ընենք, որ Աստուծոյ ուզածը կատարած ըլլանք»: Յիսուս անոնց պատասխանեց. «Աստուծոյ ուզած գործը այն է, որ հաւատաք անոր՝ որ ինք զրկեց»: Անոնք ըսին. «Ի՞նչ հրաշք պիտի գործես, որպէսզի տեսնենք եւ քեզի հաւատանք. ի՞նչ պիտի ընես: Մեր հայրերը մանանան կերան անապատին մէջ, ինչպէս գրուած է. «Անոնց երկինքէն հաց տուաւ ուտելու համար»: Յիսուս անոնց ըսաւ. «Ճշմարտութիւնը կ'ըսեմ ձեզի, թէ ինչ որ Մովսէս ձեզի տուաւ՝ երկինքէն իջած հացը չէր: Հայրս է որ ձեզի կու տայ երկինքէն իջած ճշմարիտ հացը: Որովհետեւ Աստուծոյ տուած հացը ան է՝ որ երկինքէն կ'իջնէ եւ կեանք կու տայ աշխարհին»: Անոնք ըսին. «Տէ՛ր, մի՛շտ տուր մեզի այդ հացը»:

Յիսուս ըսաւ անոնց. «Ես եմ կեանքի հացը: Ան որ ինձի կու գայ՝ բնաւ պիտի չանօթենայ եւ ան որ ինձի կը հաւատայ՝ երբեք պիտի չծարաւնայ: Բայց հիմա ըսի ձեզի, տեսաք ալ զիս, եւ տակաւին չէք հաւատար:

«Ես եմ կեանքի հացը: Ան որ ինձի կու գայ՝ բնաւ պիտի չանօթենայ»:

Բոլոր անոնք որ Հայրը ինձի կու տայ՝ ինձի պիտի գան, եւ ես ինձի եկողը պիտի չմերժեմ. որովհետեւ ես երկինքէն իջայ՝ ո՛չ թէ իմ կամքս կատարելու, այլ կամքը անոր՝ որ զիս զրկեց»:

ԱՌԱՋԱԻՈՐԱՑ ՊԱՀՔ
(ԾԻԱԿԱՆ ԵՒ ԿՐՈՆԱԿԱՆ
ԲՆՃԱՏՐՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԹԻ 39)

ԼԹ

ԱՌԱՋԱԻՈՐԱՑ ՊԱՀՔԻՆ ԻՄԱՍՏԸ

ԳՆՈՒՄ Բ.Գ.

Առաջաւորաց Պահքը կամ ժողովրդային անուանումով՝ Ս. Սարգիսի Պահքը Գրիգոր Լուսաւորիչի կողմէ հաստատուած է:

Շաբաթապահք մըն է ասիկա:

Գրիգոր Պարթեւ Սոր Վիրապէն ելլելէ ետքը կը սկսի աւետարանելու եւ ինչպէս Օրմանեան սրբազան գրած է՝ հինգօրեայ «չարունակու անսուաղ պահքով» կը պատրաստէ հայ ժողովուրդը մարմնական եւ հոգեւոր բժշկութեան, որպէսզի անիկա Քրիստոսի լոյսը կարենայ ընդունիլ:

Այս առնչութեամբ Ագաթանգեղոսէն հետեւեալ տեղեկութիւնը ունինք. «Եւ այսպէս լուսաւորեալ զսիրտս եւ զոգիս ժողովրդոցն քարոզութեամբ, աղիւն աստուածութեանն յաղեալ համեմալ. թողեալ զպաշտօն ունայնութեան սնտոեաց ձեռագործ կոնցն արարելոց, եւ ի պաշտօն դարձեալ մարգասիրին Աստուծոյ:

Եւ յայնմ հետէ եւ անդր կանխէին անձնակամ կամօք ի պահս եւ յաղօթս, եւ յերկիւղ եւ ի սէր. եւ յունկնդրութիւն Աստուծոյ վարդապետութեանն փութային»:

Լուսաւորիչ Հայրապետը այսպէս է, որ կը բանայ Քրիստոսի գիտութեան աղբիւրը:

Այս պահքը ազգովին ապաշխարելու եւ առ Աստուած դարձի մարգարէական ծիսակարգ մըն է:

Որպէսզի այս ըսածս լուսաբանեմ՝ պիտի անդրադառնամ շաբթուան Ս. Գրային ընթերցումներուն:

Ինչպէս աւանդութիւն է, շաբաթապահքերէն առաջ Բարեկենդան կ'ըլլայ: Առաջաւորաց Պահքը կանխող Բարեկենդանի Ս. Գրային հատուածները հեռահասօրէն նշանակալից են:

Առաջին հատուածը Եսայի մարգարէէն է (63.18-64.12): Անոր մէջ կայ սարսափը Սիոն լեռը ընդմիջտ կորսնցնելու: Սիոն լեռը Աստուծոյ իր ժողովուրդին մէջ ներկայութեան խորհրդանշանն է: Հետեւաբար Սիոն լեռը կորսնցնելը կը նշանակէ Աստուծոյ ներկայութենէն զրկուիլ: Իսկ այդ զրկուիլը աղէտալի է. Աստուծոյ ներկայութենէն զրկուած ժողովուրդը «տերեւներու պէս» կը թափթփի եւ հովերը կը քշեն կը տանին գայն:

Երկրորդ հատուածը Պողոս առաքեալի Տիտոսի գրած նամակէն է (1.1-11): Առաքեալը կը ներկայացնէ հոգեւոր առաջնորդի տիպարը, կամ աւելի ճիշդ՝ ցոյց կու տայ, թէ ինչպէ՞ս պէտք է ըլլայ եւ ինչպէ՞ս պէտք է ուսուցանէ ան՝ որ կոչուած է հաւատացեալները առաջնորդելու: Ան «Աստուծոյ տնտես» է, եւ ըստ այնմ իր կեանքը պէտք է ապրի եւ իր առաքելութիւնը կատարէ:

Երրորդ հատուածը Յովհաննէսի աւետարանէն է (7.37-52): Ասիկա Յիսուսի մէկ ճառը կը բովանդակէ: Յիսուս կը խօսի Ս. Հոգիին մասին, որ հաւատացողներուն սիրտերէն «կենսատու ջուրի գետեր» պիտի բխեցնէ: Ապա հատուածը կը շարունակուի Յիսուսի ինքնութեան շուրջ տարակարծութիւններու, համակրութեան եւ հակակրութեան նկարագրութեամբ:

Այս ընթերցումները Առաջաւորաց Պահքի սեմին եկեղեցւոյ կեանքին պայմաններէն մի քանին ցոյց կու տան:

Եկեղեցւոյ համար Աստուծոյ ներկայութիւնն իսկ է Քրիստոս, որ հաւատացեալներու հետ կ'ըլլայ Ս. Հոգիին միջոցով: Այլ խօսքով, Ս. Հոգիին ներշնչումով է, որ եկեղեցին Քրիստոսի ներկայութիւնը կը տեսնէ եւ կ'ապրի: Ըստ առաքեալին, այս փորձառութեան տնտես է հոգեւոր առաջնորդը: Ասիկա ըսել չէ, թէ անիկա մենաշնորհը ունի այս փորձառութեան: Հոգեւոր փորձառութիւնը եկեղեցւոյ կը պատկանի, այսինքն՝ բոլոր հաւատացեալներուն: Հոգեւոր առաջնորդին կոչումն է այս փորձառութիւնը տնտեսել, այսինքն՝ հոգ տանիլ որ փորձառութիւնը «վստահելի վարդապետութիւն»ով պահուի, կարգով ու կանոնով մատուցուի, այսինքն՝ անհնազանդ, դատարկախօս, միտք պղտորող եւ շահամոլ մարդոց ձեռքը չէիյնայ: Եւ նկատի ունենալով, որ հոգեւոր փորձառութիւնը միայն «Աստուծոյ տնտես»ին չի պատկանիր, այլեւ՝ հաւատացեալ ժողովուրդին, ուստի ժողովուրդն ալ զգոյշ պէտք է ըլլայ մեղքով չվարակուելու, այլապէս՝ կը կորսուի:

Արդ, այս է սեմը Առաջաւորաց Պահքին: Ապա՝ Երկուշաբթիէն Հինգշաբթի Սաղմոսներու գիրքէն են ընթերցումները. 51 (50), 23 (22), 41 (40), 115 (114): Առաջինը ներումի խնդրանք է. երկրորդը՝ Տիրոջ վրայ վստահութեան խոստովանութիւն է. երրորդը՝ բժշկեալի աղօթք է. չորրորդը՝ Աստուծոյ փառաբանութիւն է:

Շաբաթապահքին վերջին ընթերցումն է, որ բացայայտօրէն Առաջաւորաց Պահքին նպատակը կը կեդրոնացնէ ազգովին ապաշխարելու վրայ, եւ առ Աստուած դարձի կենսականութիւնը կը շեշտէ: Անիկա Յովնան մարգարէի գիրքէն է: Սահմանեալ հատուածը մարգարէին ամբողջ պատմութիւնը չ'ամփոփեր, սակայն ընթերցողին միտքը լաւագոյնս կը յղէ անոր:

Աստուած մարգարէին կ'ըսէ. «Ելի՛ր, Նինուէ մեծ քաղաքը գնա՛ ու քարոզէ՛, քանզի անոնց չարութիւնը իմ առջեւ ելաւ»: Բայց մարգարէն փոխանակ Աստուծոյ ըսածը ընելու՝ կը փախչի: Ան չէր անդրադառնար, որ Աստուծոյ չէր կրնար փախչիլ: Գիտես մարգարէին նաւ բարձրանալուն մասին, ծովուն փոթորկելուն, անոր ծով նետուելուն, ձուկի փորին մէջ աղօթքին եւ փրկութեան, Աստուծոյ կամքը կատարելուն եւ Նինուէի ապաշխարութեան ու չարիքէ ազատուելուն:

«Ո՛վ Տէր, մեր Հայրն ես դուն. մե՞նք կաւ եմք, դո՛ւն ես Բրուտը, եւ բոլորս ալ ձեռագործդ եմք»:

Ս. Գրային ընթերցումներու ամբողջ այս շարքը հրակէր մըն է ազգովին վերանորոգելու այն ուխտը, որ Աստուծոյ կ'ըսէ՝ «Ո՛վ Տէր, մեր Հայրն ես դուն. մենք կաւ ենք, դո՛ւն ես Բրուտը, եւ բոլորս ալ ձեռագործդ ենք»:

Աստուծոյ «ձեռագործ» կուժէն «կենսատու ջուր» կը բխի...

Հայու թիւեր կանչուած է այդ ջուրէն մատակարարելու: Բայց Նինուէ՛ն՝ կրնայ: Հայու թի՞ւնը...

Թէ՛ «Աստուծոյ տնտես»ները եւ թէ՛ ժողովուրդը կամ պիտի վերանորոգեն իրենց ուխտը, կամ ալ տերեւներու պէս պիտի թափթփին ու հովերէն քշուին:

ՍԵՐՏՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՏՈՒՆՈՒՄԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԶԱՐԵՀ ԱՐՔ. ԱԶՆԱԲՈՐԵԱՆ
ԽԱՐԱԳԻՐ՝ ԳԱՌԱԿ Ք. Գ.

Զ ԳԼՈՒԽ

ՈՒՄՈՒՅՈՒՄ ԱՊՈԹԵՐ ՄԱՐԱ (Գ):

«Ուրեմն, այսպէս աղօթեցէ՛ք. –
Հայր մեր երկնաւոր,
սրբաբանուի՛ անունդ.
Բոզ գայ արեւոյտիւնդ,
բոզ կատարուի՛ քու կամքդ,
ինչպէս որ երկինքի մէջ՝
այնպէս ալ երկրի վրայ:
Ամենօրեայ մեր հացը
այսօր եւս մեզի տուր:
Ներէ՛ մեր յանցանքները,
ինչպէս որ մեզ կը ներեմք անոնց՝
որոնք մեզի դէմ նոյնպէս յանցանք գործած են:
Եւ թոյլ մի՛ տար
որ փորձութեան մէջ իյնանք.
այլ մեզ չարէն ազատէ՛:
Որովհետեւ քու կողմն է միշտ
արեւոյտիւնը, գորութիւնը եւ փառքը. ամէն» (5.9-13):

«Ամենօրեայ մեր հացը / այսօր եւս մեզի տուր»: Մատթէոսի գրաբար թարգմանութիւնը կ'ըսէ՝ «Զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր». իսկ Ղուկասի գրաբար թարգմանութիւնը՝ «Զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ զօրըստօրէն» (Ղկ 11. 3): Այս «զօրըստօրէն»ը՝ օրէ օր կը նշանակէ: Թէ՛ «այսօր»ը եւ թէ՛ «զօրըստօրէն»ը սովորական հասկացողութեամբ պէտք է առնել: «Այսօր»ը կը փոխաբերէ այս կեանքի ամբողջ տեւողութիւնը: Նոյնպէս՝ «զօրըստօրէն»ը կեանքի ամբողջ ընթացքին՝ կը նշանակէ:

Յիսուսի վարդապետութենէն զիտենք, որ հաւատացեալները մնայուն հացը պէտք է փնտռեն եւ ոչ թէ կորստական հացին ետեւէն

ըլլան (հմմտ ՅՏ 6.27): Եթէ Յիսուս այս խնդրանքը նիւթական հասկացողութեամբ սորվեցուցած ըլլար՝ միւս խնդրանքները իրենց իմաստէն պիտի զրկուէին, կամ՝ անոնց յարաբերաբար՝ այս մէկը հակասութիւն մը պիտի ըլլար: Ընդհ չէ, որ նիւթական ամենօրեայ հացը մեր մարմնաւոր գոյութեան համար կարեւոր է: Յիսուս երբեք նիւթական հացին կարեւորութիւնը չի ժխտեր, բնականօրէն: Սակայն «Հայր մեր»ի հացը նիւթականը չէ: Ուրեմն, ի՞նչ հասկցած է Յիսուս «ամենօրեայ մեր հացը» ըսելով:

Առաջին.
Իր մարմինն իսկ է, որ բաշխուեցաւ խաչելութեամբ եւ կը բաշխուի ամէն Ս. Պատարագի մատուցմամբ:

Յիսուս ինքզինք կոչած է «կեանքի հացը», եւ աւելցուցած՝ «ան որ ինծի կու գայ՝ բնաւ պիտի չանօթենայ» (ՅՏ 6.35):

Յիսուս – հացը Աստուծոյ հետ հաղորդութեան կամ յաւիտենական կեանքին մէջ կը մտնենք Յիսուս-հացը ուտելով: Իսկ Յիսուս-հացը ուտել՝ կը նշանակէ անոր երթալ: Յիսուս-հացը մեր ամենօրեայ հացը կ'ըլլայ, երբ մենք Աստուծոյ հետ մեր յարաբերութիւնը կենդանի կը պահենք ամէն օր Յիսուսի դիմելով:

Յիսուս-հացը մեր ամենօրեայ հացը կ'ըլլայ, երբ մեզ Աստուծոյ հետ մեր յարաբերութիւնը կենդանի կը պահենք ամէն օր Յիսուսի դիմելով:

Երկրորդ.
Աստուծոյ կամքին կատարումը: Յիսուս-«ճշմարիտ հացը» «երկինք»էն իր իջնելը մեկնաբանած է որպէս ո՛չ թէ իր կամքին կատարումը, այլ կամքը անոր՝ որ զինք զրկեց (հմմտ ՅՏ 6.32, 38): Ան այլ տեղ մըն ալ ըսած է, թէ իր «կերակուր»ը զինք զրկողին կամքը կատարելն էր եւ անոր գործը «լրում»ին հասցնելը (հմմտ ՅՏ 4.34):

Հետեւաբար, ոչ թէ միայն Յիսուս Հօր կամքը կատարեց, այլ նաեւ անոնք որ ամենօրեայ հացը կը խնդրեն Աստուծմէ՛ իրենք զիրենք յանձնառութեան մէջ կը դնեն Անոր կամքը կատարելու եւ աշխատելու՝ որպէսզի Երկինքի արքայութիւնը հաստատուի:

«Ներէ՛ մեր յանցանքները, ինչպէս որ մենք կը ներենք անոնց՝ որոնք մեզի դէմ նոյնպէս յանցանք գործած են»: Գրաբարը կ'ըսէ՝ «Թող

մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք թողումք մերոց պարտապանաց»: Ինչպէս կը տեսնուի, պարտքերու մասին կը խօսուի: Եբրայական հասկացողութեան մէջ յանցաւոր ըլլալը՝ Աստուծոյ պարտք ունենալ է. յանցանքները պարտքեր են: Մարդոց դէմ մեր գործած յանցանքները՝ մեզ պարտաւոր կը դարձնեն Աստուծոյ առջեւ: Ուստի, հասկնալի է, թէ ինչո՞ւ «Ներէ՛ մեր յանցանքները» կ'ըսենք, եւ կը շարունակենք՝ «Ինչպէս որ մենք կը ներենք անոնց՝ որոնք մեզի դէմ նոյնպէս յանցանք գործած են»: Բայց այս «ինչպէս որ» բացատրականը պէտք է հասկնալ իբր պայման: Այսինքն՝ այս կամ այն բարի արարքը չենք գործեր որ Աստուած մեզ ներէ: Ըսել ուզուածը այն է, որ մեր վարմունքին համապատասխան վարմունք պիտի գտնենք Աստուծոյ մօտ: Մեզի հանդէպ յանցաւորները եթէ ներենք՝ մեր յանցանքներն ալ պիտի ներուին Աստուծոյ կողմէ: Յիսուս այլ առիթով մը ըսած է՝ «Մի՛ դատէք ուրիշները, որպէսզի Աստուած ալ ձեզ չդատէ» (Մտ 7.1): Որպէսզի մեր յանցանքները ներուին՝ նախ մենք ուրիշներուն մեզի հանդէպ գործած յանցանքները պէտք է ներենք:

«Աստուած պիտի ներէ» արտայայտութեան առնչութեամբ հետեւեալ յստակացումը անհրաժեշտ է կատարել:

Աստուած իր ներումը չի պայմանաւորեր մեր ներելով: Աստուած՝ ինք ներողն է:

Աստուած իր սէրը, կամ... ներումը չի պայմանաւորեր մեր ընթացքով: Սակայն կը սպասէ, որ իր ներողամտութեան դիմաց մեզի ալ փոխուիմք ի բարին:

Պօղոս առաքեալ Հռոմէացիներուն գրած իր նամակին մէջ ըսած է. «Աստուած մեզի հանդէպ իր սէրը յայտնեց անով՝ որ երբ տակաւին մեր մեղքերուն մէջ էինք՝ Քրիստոս մեզի համար մեռաւ... Աստուած իր Որդիին մահովը մեզ իր հետ հաշտեցուց» (Հռ 5.8, 10): Աստուած իր սէրը, կամ այս շրջագիծին մէջ՝ ներումը չի պայմանաւորեր մեր

ընթացքով: Սակայն կը սպասէ, որ իր ներողամտութեան դիմաց մենք ալ փոխուինք ի բարին:

Խնդրանքին այս կերպը կը թելադրէ նաեւ, որ Յիսուս կը շեշտէ նախ մե՛ր ընելիքը: Ներելը Աստուծոյ որդիութեան, Աստուծոյ պատկերը ըլլալու, Աստուծոյ նմանութեան լաւագոյն մէկ արտայայտութիւնն է: Հետեւեալը,

մենք առանց պայմանի մեր հոգիի աշխարհին հիմնական բաժին պէտք է դարձնենք զայն, պէտք է ամէն օր ներելու վարժուինք: Եւ երբ մենք ներենք՝ ինքնաբերաբար Աստուծմէ ներում գտած կ'ըլլանք աւելիով: Կը կրկնեմ. ո՛չ թէ Աստուած պայման կը դնէ, այլ ընդհակառակը՝ շատ աւելիով կը բաշխէ իր ներումը, շատ աւելի առատօրէն կու տայ, ամբողջականօրէն ներողամիտ կ'ըլլայ նոյնիսկ մեր սխալներուն եւ թերութիւններուն հանդէպ: Բայց կ'ուզէ, որ մենք վարժուինք, դաստիարակուինք ներելու մէջ, որ մեզ աստուածացնող յատկութիւնն իսկ է:

«Եւ թոյլ մի՛ տար որ փորձութեան մէջ իյնանք»: Խնդրայարոյց համար մըն է ասիկա: Աստուած է, որ թոյլ կու տայ կամ թոյլ չի տար որ մարդիկ փորձութեան մէջ իյնան: Աստուած ի՞նչն է, որ մարդիկ փորձութեան մէջ կը ձգէ: Ա՞յդ է ըսուածը: Խօսքը երեւութականօրէն ատիկա է, որ կ'ըսէ: Բայց մենք նախ սա հարցումները ընենք. Աստուած մարդոց փորձութիւններուն հետ կապ ունի՞: Փորձութիւնները ի՞նչ բանէ կու գան:

Կը հաւատանք որ Աստուած միշտ տեղեակ է փորձութիւններէն: Բայց Աստուած ի՞նչն է, որ կը փորձէ մարդիկը: Յակոբոս առաքեալ գրած է. «Փորձութեան մէջ եղող ոեւէ մէկը թող չըսէ՛, թէ Աստուած է որ զինք կը փորձէ, որովհետեւ Աստուած մասնակից է փորձութիւններուն որոնք չարէն կու գան, ո՛չ ալ ինք մարդիկը փորձութեան կ'ենթարկէ: Իւրաքանչիւր մարդ կը փորձուի իր իսկ ցանկութիւններէն տարուելով ու խաբուելով» (Յկ 1.13-14): Այս հատուածը մէկէ աւելի բան կ'ուսուցանէ մեզի փորձութեան մասին:

Դարձեալ դնենք հարցումը: Աստուած մարդը կը փորձէ:

Ծնունդներու գիրքին մէջ կը կարդանք օրինակ՝ «Աստուած փորձեց Աբրահամը» (22.1). Ելքի գիրքին մէջ՝ «Տէրը ըսաւ Մովսէսի.՝ Ահա ես ձեզի երկինքէն հաց պիտի տեղացնեմ եւ ժողովուրդը պիտի ելլէ ու ամէն օր հաւաքէ օրուան մը համար իրեն պէտք եղածը, որպէսզի փորձեմ զանոնք, թէ իմ օրէնքիս համեմատ պիտի քալե՞ն թէ ոչ» (16.4): Բ. Օրէնքին մէջ՝ «Եւ անապատին մէջ քու հայրերուդ չճանչցած մանանայով քեզ կերակրեց, որպէսզի քեզ խոնարհեցնէ ու փորձէ» (8.16): Եւ այլն եւ այլն: Թէպէտ Աստուծոյ փորձելուն մասին խօսքեր կան, սակայն Աստուած չէ, որ կը փորձէ: Աստուած թոյլ կու տայ, որ մարդիկ փորձուին:

Այս հաստատումին լաւագոյն օրինակը Յորժ պարագան է: Իմաստութեանական այդ գիրքին մէջ Աստուած կ'արտօնէ, որ Չարը փորձէ Յորը:

Գիրքը պատկերացումն է փորձութիւններու՝ որոնց Չարին կողմէ ենթարկուեցաւ Աստուծոյ հաւատարիմ այդ մարդը, եւ սակայն անոնցմէ դուրս եկաւ յաղթական:

Աստուած իրեն հաւատարիմներուն փորձուիլը թոյլ տալով՝ ոչ թէ զանոնք կը լիքէ, այլ առիթ կ'ընծայէ, որ ի յայտ գան եւ փայլին որոշ ճշմարտութիւններ՝ որոնք անոնց կեանքին մաս կը կազմեն:

Հակառակ Յորժի ծանրագոյն նեղ ու թիւն ներուն՝ Աստուծոյ գերազանց արդարութիւնը կը ներբողուի գիրքին մէջ: Աստուած իրեն հաւատարիմներուն փորձուիլը թոյլ տալով՝ ոչ թէ զանոնք կը լքէ, այլ առիթ կ'ընծայէ, որ ի յայտ գան եւ փայլին որոշ ճշմարտութիւններ՝ որոնք անոնց կեանքին մաս կը կազմեն:

Առաջին՝ անոնց հաւատքը եւ

հնազանդութիւնը:

Երկրորդ՝ անոնց արթնութիւնը եւ զղջումով ինքնասրբագրութիւնը. եւ

Երրորդ՝ անոնց առաքինութիւնները:

Հարցումը որ կրնայ յարուցուիլ այստեղ՝ հետեւեալն է. եթէ փորձութիւնները ասոնց ի յայտ գալուն համար են, ինչո՞ւ համար խնդրենք եւ ըսենք՝ «եւ մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն»:

Ինչո՞ւ կը խնդրենք, որ Աստուած թոյլ չտայ, որ փորձութեան մէջ իյնանք:

Փորձութիւնները թէեւ նեղութիւններ են, կարգ մը պարագաներու՝ անտանելի նեղութիւններ են, սակայն անոնցմով կը յայտնուին մարդոց ներքին զօրութիւնները կամ մարդոց ներքնապէս զօրաւոր ըլլալը: Նաեւ անոնցմով է, որ կը յայտնուին մարդոց տկարութիւնները կամ ներքին փտածութիւնը:

Ներքին զօրութիւններուն ի յայտ գալը հասկնալի է: Սակայն ինչո՞ւ կ'ուզէ որ մեր տկարութիւններն ալ ի յայտ գան: Ո՛չ թէ որպէսզի մեզ ձողկէ, այլ որպէսզի մենք ճիշդ ընենք զանոնք ուղղելու եւ զօրանանք: Ընդհինչպէս որ ուսուցիչ մը երբ գրաւորի թողութի մը վրայ լեզուական, ուղղագրական, մտածումի եւ այլ սխալներ ցոյց կու տայ, ո՛չ թէ այդպէս կ'ընէ պարզապէս ըսելու համար, որ աշակերտը բան չի գիտեր, այլ ընդհակառակը՝ որպէսզի ան հետագային այդ սխալները սրբագրած ըլլայ: Վերջ ի վերջոյ կատարելութեան ընթացք մը կայ: Մենք գիտենք, որ մարդ էակը

փորձառութեամբ եւ իր սխալները տեսնելով ու սրբագրելով կը սորվի: Արդ, Աստուած կ'ուզէ մեր տկարութիւնները լուսարձակի տակ բերել, որպէսզի մենք տեսնենք զանոնք եւ մտածենք ու շարժինք զանոնք դարմանելու համար:

Որքան ալ մարդ պէտք է զգուշանայ փորձութենէն եւ խընդրէ, որ Աստուած զինք հեռու պահէ անկէ, բայց միաժամանակ պէտք է գիտնայ, որ փորձութիւնները իրեն համար են, եւ թէ՛ զանոնք պէտք է դիմագրաւէ քաջութեամբ: Ան որ փորձութեան առջեւ կը տկարանայ՝ սկիզբէն դատապարտուած է պարտուելու: Իսկ այն մարդը որ գիտէ իր թերութիւնները, բայց քաջաբար կը դիմագրաւէ փորձութիւնը՝ կրնայ իր ներքին զօրութենէն աւելին իրագործել: Յաճախ հաստատուած իրողութիւն է, որ մեր կարողութիւններէն աւելին ի վիճակի կ'ըլլանք իրագործելու, երբ անվախօրէն պատրաստուած ենք:

«Եւ մի տանիր զմեզ ի փորձութիւն»ը, ուրեմն, պարզապէս խնդրանք մըն է, որ Աստուած կարելի եղածին չափ մեզ հեռու պահէ փորձութիւններէն: Իսկ թոյլ եթէ պիտի տայ, գոնէ «մեզ չարէն ազատէ»:

Պօղոս առաքեալ քաջալերած է, ըսելով. «վստահեցէ՛ք Աստուծոյ. ան թոյլ պիտի չտայ որ ձեր կարողութեանէն աւելի փորձուիք, այլ փորձութեան մէջ իսկ ցոյց պիտի տայ զայն յաղթահարելու միջոցը, որպէսզի կարենաք տոկալ» (Ա. Կր 10.13):

«Որովհետեւ քու կը են միշտ արքայութիւնը, զօրութիւնը եւ փառքը»:

Աստուած կ'ուզէ մեր տկարութիւնները լուսարձակի տակ բերել, որպէսզի մենք տեսնենք զանոնք եւ մտածենք ու շարժինք զանոնք դարմանելու համար:

... այն մարդը որ գիտէ իր թերութիւնները, բայց քաջաբար կը դիմագրաւէ փորձութիւնը՝ կրնայ իր ներքին զօրութենէն աւելին իրագործել:

«վստահեցէ՛ք Աստուծոյ. ան թոյլ պիտի չտայ որ ձեր կարողութեանէն աւելի փորձուիք, այլ փորձութեան մէջ իսկ ցոյց պիտի տայ զայն յաղթահարելու միջոցը, որպէսզի կարենաք տոկալ»:

Ինչո՞ւ փառաբանել զԱստուած: Արդեօք պատասխա՞նք մըն է այն բոլոր բարիքներուն, որ Ան մեզի պարգեւած է:

Ո՛չ:

Զաւակի օրինակով փորձենք հասկնալ ասիկա:

Զաւակ մը իր ծնողներուն հանդէպ երախտագէտ պէտք է ըլլայ ո՛չ թէ որովհետեւ ամէն օր իրեն կը կերակրեն, հոգ կը տանին, կամ դրամ կու տան իրեն եւայլն: Այլ՝ որովհետեւ զինք ծներ են, իրեն կեանք տուած են: Կեանք տալը ինքնին մեծագոյն պարգեւն է:

Մարդուն առ Աստուած երախտագիտութիւնը եւս նոյնպէս կը բխի այն իրողութենէն, որ Աստուած է որ զայն ստեղծած եւ անոր կեանք տուած է: Մարդ էակին գոյութիւնը Աստուծոյ մեծագոյն պարգեւն է: Եւ անիկա իսկ բաւարար է, որ մարդը երախտագէտ ըլլայ իր Արարիչին հանդէպ:

Հետեւաբար, երբ մարդը զԱստուած կը փառաբանէ՝ ինքնաբուխ կերպով իր երախտագիտութիւնը կ'արտայայտէ զինք ստեղծողին: ԶԱստուած փառաբանելը պարտադրանք մը չէ, այլ մարդ էակին մէջէն կու գայ:

Ան զԱստուած կը փառաբանէ նաեւ այլ պատճառով մը:

Այնպէս ինչպէս երբ գեղեցիկ պատկեր մը կը տեսնենք՝ կը հիանանք թէ՛ անոր վրայ եւ թէ՛ զայն ստեղծողին. նոյնպէս ալ երբ բնութիւնը կը դիտենք՝ կը հիանանք թէ՛ անոր փառաւորութեան վրայ եւ թէ՛ զայն Արարողին: Ուստի, Աստուած փառաբանելը կը բխի նաեւ այդ հիացումէն:

«Ամէն»:

Պարզագոյն իր իմաստով՝ «Թող ըլլայ» կը նշանակէ: Ասիկա կ'եզրափակէ կամ կը հաստատէ խօսք մը կամ յայտարարութիւն մը:

Երբ նայինք Պօղոս առաքեալի Կորնթացիներուն ուղղած առաջին նամակի 14.13-17 համարներուն, կը տեսնենք որ «ամէն»ը կը նշանակէ այն հաստատումը, որ ըստածաններուն հաղորդուած ըլլալ կը նշանակէ:

Բառը կարելի է հասկնալ իսկապէս, ստուգապէս, ճշմարտապէս եւ իրաւամբ իմաստներով ալ:

Յայտնութեան գիրքին 3.4-ին մէջ կը տեսնենք, որ անիկա իբրեւ յատուկ անուն գործածուած է Քրիստոսի համար: Այնտեղ «անսխալ ճշմարտութիւնը» կամ «հաւատարիմը» իմաստները ունի բառը:

Կարգ մը ձեռագիրներու մէջ «ամէն»ը կը պակսի: Մենք չենք գիտեր, թէ Յիսուս երբ «Հայր մեր»ը սորվեցուց՝ «ամէն»ով եզրափակե՞ց, թէ ոչ: Անհաւանական չէ, որ «ամէն»ը ետքը եկած եւ միացած ըլլայ «Հայր մեր»ին:

«Որովհետեւ եթէ մարդոց ներէք իրենց յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ պիտի ներէ ձեզի: Իսկ եթէ մարդոց չներէք իրենց յանցանքները, ձեր Հայրն ալ պիտի չներէ ձեր յանցանքները» (14-15):

Այս երկու համարները Յիսուս «Հայր մեր»ը սորվեցնելէն անմիջապէս ե՞տքը ըսած է, թէ ասոնք եւս խմբագրական դասաւորումով եկած եւ յարմարցուած են այստեղ: Ստուգելու որեւէ կերպ ունի՞նք: Այո՛: Համեմատենք Ղկ 11.5-ը եւ շարունակութիւնը: Ղուկասի աւետարանին մէջ, Յիսուս «Հայր մեր»ը սորվեցնելէ ետք՝ այլ ուսուցում մը ունի, որուն միտք բանին կոչ մըն է. «Խնդրեցէ՛ք Աստուծմէ եւ պիտի տայ ձեզի, փնտռեցէ՛ք եւ պիտի գտնէք, բաշխեցէ՛ք եւ պիտի բացուի ձեզի» (9): Ինչպէս յստակ է, Ղուկասի մօտ «Հայր մեր»ին ներումի ուսուցում չէ, որ կը հետեւի: Ուստի, անհաւանական չէ, որ Մատթէոս, ըստ իր սովորութեան «Հայր մեր»էն վերջ՝ ներումի ուսուցումը աւելցուցած է, զայն ցոյց տալով իբրեւ «Հայր մեր»ի ուսուցման պատճառ:

Հետաքրքրական է, որ ատիկա կը սկսի «որովհետեւ»ով: «Որովհետեւ»ը ցոյց կու տայ, ինչպէս ըսի, թէ ինչո՞ւ Յիսուս «Հայր մեր»ը սորվեցուցած է:

Տէրունական աղօթքին «Եւ թող մեզ զպարտիս մեր որպէս եւ մեք թողումք մերոց պարտապանաց»ը «Հայր մեր»ին կարծէք բարձրակէտն է, ըստ Մատթէոսեան մեկնաբանութեան: Եւ ճիշդ այդ կարեւորութեան պատճառով է, որ կը շեշտուի մարդոց յանցանքները ներելու կենսականութիւնը:

Առանց ներող հոգիի կարելի չէ աղօթել: Ներելը անհրաժեշտ է, որպէսզի մենք կարենանք աղօթքի հարազատ տրամադրութեան մէջ ըլլալ: Երբ կը ներենք՝ ուրիշներուն հանդէպ մեր ունեցած խեղճ սրբած կ'ըլլանք մեր մէջէն: Եթէ երբեք այդպէս չընենք՝ մեր հոգին երկրաւոր կապերէն ազատած չենք ըլլար, եւ անիկա չի կրնար դէպի երկինք սաւառնիլ:

Ներող հոգիին աղօթքն է, որ վաւերական է:

(Շարունակելի 24)

ԵՐԵՍՆՈՐԵԱԿ

Երեքշաբթի, 10 Փետրուար 2009

19.00 «Երաժշտութիւն եւ հաւատք»
Երիտասարդական ներկայացում/զրոյց

Հրագրւոր, 12 Փետրուար 2009

11.00 Աղօթածողով
Քոյրերու ժողով

Հաքաթ, 14 Փետրուար 2009

Տեսնելու համար

18.00 Ժամերգութիւն
եւ ճանուկներու ընծայում
18.30 Հրավառութիւն

Կրոն, 15 Փետրուար 2009

Ծնունդէն ետք Զ. Կրուպր

09.30 Ժամերգութիւն
11.00 Ս. Պատարագ

Երեքշաբթի, 17 Փետրուար 2009

Ս. Ղեմուդեան

Հրագրւոր, 19 Փետրուար 2009

Ս. Վարդանան

11.00 Աղօթածողով՝
Քոյրերու ժողով
18.30 Ս. Պատարագ

Կրոն, 22 Փետրուար 2009

Բոն Բարեպետան

09.30 Ժամերգութիւն
11.00 Ս. Պատարագ

Երեքշաբթի, 24 Փետրուար 2009

19.00 «The Davinci Code»
Ֆիլմի ցուցադրութիւն եւ զրոյց

Չորեքշաբթի, 25 Փետրուար 2009

Մեծ Պաշտօն Գ. օր

19.00 Հսկումի ժամերգութիւն
Խորհրդածութիւն՝ ձաշակենք
«Հաւատով Խոստովանիմ»ը Ա.

Հրագրւոր, 26 Փետրուար 2009

Մեծ Պաշտօն Դ. օր

11.00 Արեւազալի ժամերգութիւն
Խորհրդածութիւն՝
«Ողջախոհութիւն»ը

Կրոն, 01 Մարտ 2009

Արսաբաբան Կրուպր

09.30 Ժամերգութիւն
11.00 Ս. Պատարագ

Չորեքշաբթի, 04 Մարտ 2009

Մեծ Պաշտօն Ժ. օր

19.00 Հսկումի ժամերգութիւն
Խորհրդածութիւն՝ ձաշակենք
«Հաւատով Խոստովանիմ»ը Բ.

Հրագրւոր, 05 Մարտ 2009

Մեծ Պաշտօն ԺԱ. օր

11.00 Արեւազալի ժամերգութիւն
Խորհրդածութիւն՝
«Ողորմածութիւն»ը

Կրոն, 08 Մարտ 2009

Անառապի Կրուպր

09.30 Ժամերգութիւն
11.00 Ս. Պատարագ

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱԶ

Հաքաթ, 14 Փետրուար 2009

Ժամերգութիւն եւ
սանդիսերով ընծայում 18.00
Հրագրւորութիւն 18.30

Արձանագրե՛՛ք Ձեր երեխաները
Հեռաձայնելով դիմանահին
514 331 5445 x202

ՀԻՄՆԱԴԱՆԵՐՈՒ ԱՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Բարեհաճեցէք հեռաձայնել Արժ.

Տ. Գառնիկ Քինյ. Գոյունեանի.

514 331 5445 x203 կամ 514 909 5203

Սոյն թերթիւն ե-նամակով ստանալու
Համար Ձեր ե-Հասցէն ուղարկե՛՛ք
eglise58@sourphagop.com-ին

Հոգեհանգստեան Ձեր
արձանագրութիւնները նախօրօք
Կանադե՛՛ք Կաթողիկոս
Եկեղեցիոյ դիմանահին

Համայնքի ծառայութեան Համար
ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԴԻՄՆԱՏՈՒՆԸ

ԲՁՅ Է

Երկուշաբթի Ուրբաթ

ժամը 8.30-էն 16.00

Հանձնէք Կաթողիկոսութեան
514 331 5445 x202

Կամ Հոգիին՝

514 331 5445 x203

Կամ գրել Հեռագրով ե-Հասցէին՝
eglise58@sourphagop.com